

Beste mensen,

Het is nu 64 jaar geleden dat in Wageningen de vrede getekend werd tussen Duitsland en Nederland. Dat is een hele tijd geleden. Veel mensen denken misschien: Zelfs mijn grootouders hebben die oorlog niet bewust meegemaakt, waarom moet ik dan nog deze gebeurtenis herdenken? Maar in al die jaren heeft de Dodenherdenking een ontwikkeling doorgemaakt, zodat wij nu kunnen zeggen dat 4 mei, 8 uur 's avonds, ons, mensen die de Tweede Wereldoorlog niet meegemaakt hebben en ook van verhalen uit onze eigen omgeving niet kennen, iets te vertellen heeft. Want op deze dag herdenken wij niet alleen meer de gruwelijkheden van die jaren, de vele mensen die toen omgekomen zijn en de vele mensen, van allerlei nationaliteiten, die zich ingezet hebben voor de vrijheid en die hun leven ervoor gegeven hebben; nee, geleidelijk aan heeft 4 mei zich ontwikkeld tot een herdenkingsdag voor al het leed en alle zinloosheid die door oorlogsgeweld aan ons gedaan wordt. En niet alleen aan dat leed en aan die zinloosheid herinnert deze dag ons, maar ook en vooral daaraan dat het mensen zijn die dit teweegbrengen. En daarmee houdt deze dag ons een spiegel voor: want de tijd is ver van ons dat wij zeggen: 'Zij waren fout en wij zijn goed'. De tijd is allang aangebroken waarin wij ons afvragen: Waar ligt de grens tussen fout en goed? Hoe gemakkelijk is het inmiddels geworden om die grens te overschrijden?

Want wanneer wij zien dat het ook voor ons, met de nodige afstand in tijd, met de vele kennis die inmiddels tot onze beschikking staat over de gruwelen van de Nazitijd, de algemene afkeuring die er is over deze periode en wat daarin gebeurd is, nog maar al te gemakkelijk is om tot een negatief oordeel te komen over onze medemens, om anderen af te keuren op grond van hun afkomst, van hun culturele identiteit, van hun 'anders zijn'.

Deze dag roept ons op om stil te staan bij de vraag hoe ver wij gekomen zijn vanaf het moment dat wij – en daarmee bedoel ik alle mensen van de hele wereld –, gezegd hebben: Nooit meer. Er worden immers nog steeds oorlogen gevoerd, er worden nog steeds op grond van allerlei vooroordelen en vermeende gevoelens van superioriteit mensen vernederd, geminacht, onderdrukt, en zelfs doodgemaakt.

En wie denkt: 'Ja, maar dat is allemaal ver van mijn bed, dat gebeurt hier immers niet', die nodigen wij uit om diep in zichzelf te kijken en zich dan de vraag te stellen: 'Maar vind ik eigenlijk niet dat ik toch beter ben dan mijn buurman, beter dan die ander?' En als hij die vraag dan toch ergens met 'ja' moet beantwoorden, dan is dat niet erg, dan hoeft hij zich daar niet voor te

schamen, dan is dat juist een overwinning. Want het is niet erg om dat te vinden. Als we dat gevoel erkennen, dan kunnen wij het recht in de ogen kijken en dan kunnen wij zeggen: 'En nu ga ik onderzoeken of dat ook werkelijk zo is, ben ik ook werkelijk beter dan mijn buurman, ben ik ook echt beter dan die ander?' En dan zal voor iedereen duidelijk worden dat dat niet zo is. En op dat moment, wanneer wij voor onszelf tot die conclusie gekomen zijn, dan kunnen wij zeggen dat deze dag, deze herdenking, deze twee minuten stilte, zin gehad hebben, ook in ons leven, ook in onze wereld.

Dames en heren, ik wil u graag, op deze dag en met deze herdenking, dit meegeven ter bezinning: Kijk diep in uzelf, onderzoek, wees eerlijk. En ook wanneer u dingen tegenkomt die u niet zo aanstaan: ga ze niet uit de weg, maar probeer ze ten goede te keren. Zo kunnen wij leren van alle verschrikkingen van vroeger en van nu, en zo kunnen wij allemaal ons eigen steentje bijdragen aan een betere wereld.

Dank u wel.

Toespraak Ahmed El Mesri 4 mei 2009.